

**REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W OLSZTYNIE**

Olsztyn, 19 grudnia 2024 r.

WOOŚ.4221.94.2023.BG.10

POSTANOWIENIE

Na podstawie art. 106 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572) oraz art. 77 ust. 1 pkt 1, art. 77 ust. 3, 4 i 7 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112), a także § 3 ust. 1 pkt 54 lit. b rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839, z późn. zm.)

postanawiam

odmówić uzgodnienia warunków realizacji planowanego przedsięwzięcia pn.: Budowa instalacji fotowoltaicznej o mocy do 140 MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą, na działkach ewidencyjnych nr 182/21, obręb Wyszembork oraz 144, obręb Boże, gmina Mrągowo.

UZASADNIENIE

Inwestor – Energia Małe Boże 1 Sp. z o.o., ul. Górna 5, 10-040 Olsztyn, wnioskiem z 05.03.2021 r. wystąpił do Wójta Gminy Mrągowo o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia pn. Budowa instalacji fotowoltaicznej o mocy do 140 MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą, na działkach ewidencyjnych nr 182/10, obręb Wyszembork oraz 144, obręb Boże, gmina Mrągowo. Zgodnie z pismem Inwestora z dnia 13.11.2023 r., w wyniku podziału geodezyjnego działki ewidencyjnej nr 182/10, obręb Wyszembork, inwestycja realizowana będzie na działkach nr 182/21, obręb Wyszembork oraz 144, obręb Boże, gmina Mrągowo.

Planowane przedsięwzięcie, polegające na budowie instalacji fotowoltaicznej o mocy do 140 MW i powierzchni zabudowy ok. 167 ha, zlokalizowanej poza formami ochrony przyrody, kwalifikuje się do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, wymienionych w § 3 ust. 1 pkt 54 lit. b rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839, z późn. zm.), tj. *zabudowa przemysłowa, w tym zabudowa systemami fotowoltaicznymi, lub magazynowa, wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż 0,5 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody*. Nadmieniam, że w dniu 13 września 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów z 10 sierpnia 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1724). Zgodnie z § 2 ww. rozporządzenia w brzmieniu „Do przedsięwzięć, o których mowa w § 3 ust. 1 pkt 54 i 58 rozporządzenia zmienianego w § 1, w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, w przypadku których przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia wszczęto i nie zakończono przynajmniej jednego z postępowań w sprawie decyzji, zgłoszeń lub uchwał, o których mowa w art. 71 ust. 1 oraz art. 72 ust. 1-1b ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, stosuje się przepisy dotychczasowe”, planowane przedsięwzięcie zakwalifikowano do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ww. rozporządzenia Rady Ministrów z 10 sierpnia 2023 r.

Zgodnie z art. 71 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112), zwanej dalej ustawą ooś, realizacja

planowanego przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, do wydania której organem właściwym, w myśl art. 75 ust.1 pkt 4 cytowanej powyżej ustawy, jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta – w przedmiotowej sprawie Wójt Gminy Mrągowo.

W toku prowadzonego postępowania powyższy organ, po uzyskaniu opinii wymaganych w art. 64 ust. 1 pkt 1 i 2 ww. ustawy, nałożył na inwestora obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla planowanego przedsięwzięcia.

Po przedłożeniu przez Inwestora raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko Wójt Gminy Mrągowo, pismem z dnia 11.12.2023 r., znak: RBK.6220.18.2021 wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie, zgodnie z art. 77 ustawy ooś, z wnioskiem o uzgodnienie warunków realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia. Do wniosku dołączono „Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko dla inwestycji pn. Budowa instalacji fotowoltaicznej o mocy do 140 MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą, na działkach ewidencyjnych nr 182/21, obręb Wyszembork oraz 144, obręb Boże”, opracowany w listopadzie 2023 r. przez zespół pod kierownictwem Pana Krzysztofa Kacprzyckiego, dalej raport ooś. Zgodnie z ww. pismem Wójta Gminy Mrągowo teren inwestycji nie jest objęty ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie pismem z 09.01.2024 r. zwrócił się do Wójta Gminy Mrągowo o uzupełnienie przedłożonej dokumentacji zgodnie z art. 77 ust. 2 pkt 1 ustawy ooś, o wniosek o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. W dniu 10.01.2024 r. przedłożono stosowne uzupełnienie.

Planowane przedsięwzięcie polegające na budowie instalacji fotowoltaicznej o mocy do 140 MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą zlokalizowane będzie na działkach o numerach ewidencyjnych 182/21, obręb Wyszembork oraz 144, obręb Boże, gmina Mrągowo, powiat mrągowski, województwo warmińsko – mazurskie. Łączna powierzchnia ww. działek wynosi 227,8593 ha. Całkowita powierzchnia przewidziana pod elektrownię wraz z infrastrukturą towarzyszącą będzie wynosiła do około 167 ha. Są to grunty użytkowane rolniczo, wśród których przeważają pastwiska (80%), natomiast 6% stanowią grunty orne. W skład instalacji fotowoltaicznej wchodzić będą następujące elementy:

- moduły fotowoltaiczne: na całym obszarze inwestycji planowane jest usytuowanie do ok. 350 000 paneli fotowoltaicznych o mocy do 1000 W;
- falowniki: każda z sekcji połączona zostanie z falownikami napięcia (inwerterami) za pomocą kabli solarnych; na całym obszarze inwestycji planowane jest usytuowanie do około 1 400 falowników napięcia o mocy do 400 kW;
- konstrukcja wsporcza paneli fotowoltaicznych;
- rozdzielnice (złącza kablowe);
- do około 70 stacji transformatorowo-rozdzielczych; które wyposażone będą w transformatory SN/nn o mocy do 6,5 MVA; planowane są stacje transformatorowo-rozdzielcze zamknięte, kompletne, gotowe;
- opcjonalna stacja transformatorowo-rozdzielcza WN/SN, która będzie składać się z kontenerowej stacji rozdzielczej, wolnostojących transformatorów – do 3 sztuk o mocy do 140 MVA wraz z pozostałym wyposażeniem niezbędnym do funkcjonowania stacji;
- opcjonalne kontenerowe magazyny energii posadowione na gruncie lub konstrukcji palowej – do 70 magazynów o mocy do 1 MW;
- ogrodzenie terenu: planowanym zabezpieczeniem terenu będzie system alarmowo-monitoringowy; w przypadku pojawiających się nieupoważnionych wejść inwestor rozważy wykonanie ogrodzenia;
- okablowanie AC: za pomocą okablowania AC falowniki napięcia opcjonalnie połączone zostaną ze złączami kablowymi, a następnie ze stacją transformatorowo-rozdzielczą SN/nn wyposażoną w niezbędne układy pomiarowo-zabezpieczające;
- okablowanie DC: poszczególne panele połączone będą ze sobą kablami solarnymi podwójnie izolowanymi tworząc sekcja; każda z sekcji połączona zostanie z falownikami napięcia (inwerterami) za pomocą kabli solarnych ułożonych w ziemi lub na konstrukcji wsporczej.

Przyłącze do sieci elektroenergetycznej nie jest objęte zakresem przedsięwzięcia.

W wyniku analizy przedłożonej dokumentacji Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie, pismem z 07.02.2024 r. wezwał pełnomocnika inwestora do przedłożenia raportu ooś, którego układ treści będzie zgodny z wymaganiami art. 66 ustawy ooś, ponieważ dokument

przedłożony przy wniosku o uzgodnienie warunków realizacji przedsięwzięcia ma układ treści wymagany dla karty informacyjnej przedsięwzięcia, wynikający z art. 62a tej ustawy, a tym samym nie zawiera wszystkich informacji wymaganych do przeanalizowania na etapie oceny oddziaływania na środowisko. Ponadto wezwano do uzupełnienia raportu o oś o informacje, które są niezbędne do dokonania pełnej, merytorycznej oceny planowanego przedsięwzięcia na środowisko i określenia warunków jego realizacji. Zwrócono się przede wszystkim o szerokie uzupełnienie raportu o oś w zakresie oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko przyrodnicze, w tym oddziaływania inwestycji na wszystkie grupy zwierząt, oddziaływania skumulowanego inwestycji na elementy przyrodnicze środowiska, oddziaływania na krajobraz, wpływu inwestycji na korytarze migracyjne. Wskazano również na konieczność uzupełnienia raportu o oś w zakresie oddziaływania przedsięwzięcia na klimat akustyczny terenów chronionych, wpływu na powietrze atmosferyczne oraz klimat elektromagnetyczny środowiska.

W dniu 13.08.2024 r. złożono uzupełnienie raportu o oś. Przekazany materiał nie może jednak stanowić podstawy do uzgodnienia warunków realizacji inwestycji, ponieważ nie wykluczono negatywnego wpływu przedmiotowej inwestycji na klimat akustyczny. Załączona do uzupełnienia analiza akustyczna nadal nie określa lokalizacji i kwalifikacji akustycznej najbliższych terenów objętych ochroną akustyczną, w tym zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanej na działce inwestycyjnej nr 182/21, obręb Wyszembork, nie obejmuje też wszystkich źródeł hałasu planowanych do zainstalowania na terenie przedsięwzięcia, dla maksymalnych parametrów instalacji (zawiera mniejszą niż zakładana dla inwestycji liczbę transformatorów WN/SN, stacji transformatorowych SN/nn, magazynów energii, czy inwerterów). W konsekwencji nie można jednoznacznie stwierdzić czy realizacja przedsięwzięcia nie spowoduje naruszenia standardów jakości środowiska.

Niezależnie od powyższego, po analizie przedłożonego raportu o oś wraz z uzupełnieniem, w ocenie tutejszego organu inwestycja nie może być realizowana na terenie przedmiotowych działek, ponieważ może znacząco negatywnie oddziaływać na orlika krzykliwego, dla ochrony którego wyznaczono w sąsiedztwie inwestycji strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową, wskazanych w zał. 4 rozporządzenia Ministra Środowiska z 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2022 r. poz. 2380) – dalej zwane „strefami ochronnymi”, jak również na lokalne populacje ptaków krajobrazu otwartego.

Dane przedstawione w uzupełnieniu jedynie potwierdzają przypuszczenia tutejszego organu dotyczące cenności terenów otwartych, w skład których wchodzi przedmiotowe działki inwestycyjne. Przedłożona analiza wpływu inwestycji na ptaki szponiaste, w tym orlika krzykliwego nie dowiodła dostatecznie braku znacząco negatywnego wpływu inwestycji na analizowane gatunki oraz środowisko przyrodnicze.

W granicach inwestycji stwierdzono 16 obszarów występowania płazów. Siedliska z otwartym lustrem wody, tj. 5, 10, 11, 12, 14 i 15 wskazano jako najatrakcyjniejsze dla żab zielonych i kumaka nizinnego. Pozostałe tereny zostały wskazane jako najdogodniejsze dla ropuchy szarej i żaby trawnej. Występuje sześć stałych zbiorników wodnych.

W granicach inwentaryzacji stwierdzono 60 osobników jaszczurki zwinki, 20 osobników jaszczurki żyworodnej, 20 osobników padalca zwyczajnego.

Stanowiska trzmieli znajdowały się na granicy pomiędzy terenami otwartymi, a lokalnymi zadrzewieniami. Stwierdzono sześć gniazd tych gatunków, tj. 2 trzmiela ziemnego i 4 trzmiela gajowego.

W ramach inwestycji zniszczeniu ulegną stanowiska ptaków: potrzyszcz – 1 stanowisko, trznadel – 2 stanowiska, skowronek – 7 stanowisk.

Zgodnie z koncepcją zagospodarowania terenu przekształceniu w wyniku budowy farmy fotowoltaicznej ulegną żerowiska myszołowa oraz żurawia.

W wezwaniu poproszono o przedstawienie oceny oddziaływania na stwierdzone gatunki ptaków, w szczególności na ptaki drapieżne, dla których teren inwestycji został wskazany jako żerowisko oraz wpływ inwestycji na lokalne populacje ptaków drapieżnych, dla których w sąsiedztwie analizowanych działek zostały ustanowione strefy, szczegółową analizę wpływu inwestycji na najbliższe stanowisko orlika krzykliwego, którego strefa ochronna została wyznaczona w odległości ok. 200 m od granicy terenu inwestycji.

W uzupełnieniu wskazano, że „Wpływ planowanej inwestycji na gatunki ptaków drapieżnych (orlika i bielika) został szczegółowo przeanalizowany niżej. Tu nadmienić należy, że bezpośrednia sytuacja konfliktowa dotyczy jedynie strefy ochrony na północ od planowanej inwestycji dla orlika krzykliwego (*Clanga pomarina*) - promień strefy ochronnej wynosi do 100 metrów od gniazda (inwestycja znajduje się w odległości 200 metrów od gniazda) – oddziaływanie neutralne. Strefa

Ochrony Okresowej dla orlika krzykliwego (*Clanga pomarina*) obowiązuje w promieniu do 500 metrów od gniazda, w okresie od 1 marca do 31 sierpnia. W tym czasie w obszarze strefy nie będą prowadzone żadne prace. Pozostałe strefy ochrony ptaków drapieżnych (druga strefa orlika na południe od inwestycji oraz bielika na wschód od inwestycji) znajdują się poza zasięgiem oddziaływania planowanej inwestycji, poza strefą formalnej ochrony. Oddziaływanie neutralne.". W odległości ok. 225 m oraz 1,8 km znajdują się strefy ochrony orlika krzykliwego. Wobec tego obszar inwestycji znajduje się w potencjalnym rewirze występowania orlika. Orlik krzykliwy *Aquila (Clanga) pomarina* to nieliczny gatunek lęgowy, występujący głównie na wschodzie i północy kraju. Wykazuje terytorializm oraz silne przywiązanie do miejsca lęgowego. Gniazda zakłada na obszarach leśnych (często na obrzeżach lasu) w pobliżu terenów otwartych, które zwykle stanowią jego rewiry żerowiskowe. Podstawowym zagrożeniem dla populacji tego gatunku jest utrata siedlisk żerowania, m.in.: poprzez presję osadniczą na polany śródleśne, pastwiska i łąki na obrzeżach puszczy. Gatunek ten wymaga dużych terytoriów, wobec czego zabudowa czy inna, nawet niewielka zmiana w sposobie użytkowania mogą doprowadzić do porzucenia terytorium przez ptaki (Rodziewicz M. 2004. *Aquila pomarina* Orlik krzykliwy. W: Gromadzki M. (red.) Ptaki (część I). Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 7, s. 240–244.).

W uzupełnieniu wskazano, że „realizacja przedsięwzięcia potencjalnie może prowadzić do utraty siedlisk lub ich fragmentacji, co utrudnia ptakom dostęp do zasobów i zmniejsza obszary, na których mogą polować. Jako działanie łagodzące przewidziano budowę przepuszczalnych ogrodzeń, które nie będą stanowiły przeszkody dla małych zwierząt (dzięki podniesieniu nad ogradzanym terenem o 20 cm), a jednocześnie zapewnią ptakom drapieżnym przestrzeń do polowań. Ponadto inwestycja jest otoczona dużymi arealami użytkowymi rolniczo, co nie spowoduje istotnego uszczerbku obszaru żerowiskowego.” oraz „W trakcie realizacji inwestycji oraz 2-3 lat po jej realizacji ulegnie zmniejszeniu areal żerowiskowy. Ubytek ten będzie niewielki z racji możliwości żerowania, w późniejszym okresie, pomiędzy panelami fotowoltaicznymi.” Jednak w przypadku ptaków szponiastych możliwość polowania na terenie farmy budzi wątpliwości. Rozpiętość skrzydeł bielika to ok. 2,5 m, błotniaka stawowego to ok. 130 cm, błotniaka zbożowego ok. 110 cm, kani rudej ok. 150 – 165 cm, myszołowa ok. 125 cm, trzmielojada ok. 115-130 cm, orlika krzykliwego ok. 160 cm. Są to ptaki o znacznej rozpiętości skrzydeł, dla których manewrowanie pomiędzy instalacjami wydaje się być mocno utrudnione. O ile same przestrzenie międzyrzędowe będą posiadały szerokość, która umożliwiłaby przemieszczanie się pomiędzy panelami, to nie jest w żaden sposób udowodnione, że jest ona wystarczająca by ptaki należące do tych gatunków chętnie ją wykorzystywały. Zdaniem tutejszego organu brak jest dostatecznych dowodów na to, że osobniki orlika krzykliwego, będącego gatunkiem antrofobowym, będą wykorzystywały farmę fotowoltaiczną jako część swojego głównego żerowiska, nawet przy zachowaniu terenów zielonych i przestrzeni pod ogrodzeniem w celu przemieszczania się drobnych zwierząt, stanowiących bazę żerowiskową orlików. Biorąc pod uwagę odległość inwestycji od stanowiska lęgowego należy przyjąć, że analizowane działki wchodzi w zasadniczą część żerowiska orlika krzykliwego. Ponadto lokalizacja tak wielkoobszarowej farmy fotowoltaicznej w pobliżu stanowisk lęgowych orlika krzykliwego może być czynnikiem odstrasającym i skutkować porzuceniem dotychczas zajmowanych miejsc lęgowych.

W uzupełnieniu wskazano, że „Z analizy pokrycia terenu przez roślinność (dane udostępnione przez ARiMR) można wywnioskować, że teren w promieniu 2-5 km od stref ochronnych wyróżnia się wysoką mozaikowością siedliskową gruntów rolnych i leśnych. Uszczuplenie arealu żerowiskowego o kilka procent nie spowoduje drastycznego spadku atrakcyjności terenu dla orlika krzykliwego.”. Obszar użytkowy (terytorium/rewir lęgowy) zajmowany przez parę w sezonie lęgowym jest, jak na tak dużego ptaka drapieżnego, stosunkowo niewielki. Rozmiary terytoriów wahają się między 5–15 km² w dobrych warunkach siedliskowych. Terytorium samca jest większe niż samicy. Samce w poszukiwaniu pokarmu oddalają się czasami nawet powyżej 5–10 km od gniazda, choć zazwyczaj ich stałe łowiska oddalone są o 2–3 km. Samice polują na terenie przylegającym do lasu, w którym gniazduje. Zgodnie z danymi literaturowymi, zazwyczaj stałe łowiska orlika krzykliwego oddalone są o 2–3 km od stanowisk gniazdowania. Terytoria zajmowane przez szponiaste, żywiące się np. drobnymi gryzoniami zajmują powierzchnię kilkunastu, a nawet kilku km². Orlik krzykliwy wykorzystuje bardzo różne typy lasów, wyraźnie preferuje jednak lasy mieszane w wieku powyżej 80 lat, o rozdrobnionej strukturze (fragmentacja płatów), wielopiętrowe o dość luźnym zwarciu koron. W Polsce północno-wschodniej i w krajach bałtyckich bardzo często gnieździ się na świerkach (Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z., Chodkiewicz

T. (red.) 2015. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny. Wydanie 2. GIOŚ, Warszawa). Gniazduje w lasach, preferując starsze drzewostany, o niskim zwarciu, wokół których położone są dobre tereny żerowiskowe: głównie ekstensywnie użytkowane łąki i pastwiska, lokalnie również uprawy zbóż (Chylarecki P., Chodkiewicz T., Neubauer G., Sikora A., Meissner W., Woźniak B., Wylegała P., Ławicki Ł., Marchowski D., Bzoma S., Cenian Z., Górski A., Korniluk M., Moczarska J., Ochocińska D., Rubacha S., Wieloch M., Zielińska M., Zieliński P., Kuczyński L. 2018. Trendy liczebności ptaków w Polsce. GIOŚ, Warszawa.).

Z danych będących w posiadaniu tutejszego organu wynika, że orlik krzykliwy związany jest z obszarami leśnymi położonymi dookoła działek inwestycyjnych od co najmniej 15 lat. Dostępne dane wskazują na obserwacje lęgowych osobników orlika krzykliwego w kompleksie leśnym położonym w kierunku południowo-wschodnim w 2009 r. W tym samym czasie w zadrzewieniach tych stwierdzono również trzmielojada. Obecnie udokumentowane stanowiska orlika krzykliwego, dla których zostały wyznaczone strefy ochrony oddalone są o 225 m w kierunku północnym od terenu inwestycji oraz ok. 1,8 km w kierunku południowo wschodnim. Na załączniku graficznym nr 10 wskazano kierunki przelotów nad analizowanym terenem orlika krzykliwego, bielika oraz wskazano miejsce żerowiskowe myszołowa w granicach działki nr 182/21, obręb Wyszembork. Biorąc pod uwagę rozmieszczenie stref ochrony orlika krzykliwego, jak również dane wcześniejsze o występowaniu tego gatunku w sąsiedztwie terenu inwestycji należy uznać, że pomimo istniejącej i wskazanej w uzupełnieniu zabudowy, teren jest na tyle atrakcyjny dla lokalnych populacji, że nie porzuciły dotychczasowych rewirów występowania. Budynki gospodarcze w sąsiedztwie strefy nie zajmują znacznych powierzchni przekształconych antropogenicznie, a już na pewno nie są to powierzchnie rzędu 167 ha, które planuje się przekształcić w ramach niniejszej inwestycji. Ponadto nie wyklucza się, iż teren inwestycji jest częścią ważnego ich żerowiska, zwłaszcza że są to obszary położone w stosunkowo niewielkiej odległości od stanowisk lęgowych tych ptaków. Mając na uwadze udokumentowane w ramach inwentaryzacji przyrodniczej sporządzonej na potrzeby raportu o osłabieniu rewiry żerowiskowe myszołowa w granicach terenu inwestycji nie można wykluczyć, że działki są również wykorzystywane przez inne gatunki ptaków drapieżnych. Obecność łąk i nieużytków oraz ogólnie mozaikowe ukształtowanie krajobrazu jest bardzo istotnym elementem warunkującym rozmieszczenie rewirów tego gatunku. Na przedmiotowych działkach występują zbiorniki wodne, tereny podmokłe, kępy zadrzewień/zakrzaczeń, a otoczenie terenu inwestycji stanowią grunty o zróżnicowanym charakterze, tj. pola uprawne, łąki czy lasy. Biorąc pod uwagę, że zachowania świadczące o wykorzystywaniu terenów leśnych w sąsiedztwie działek inwestycyjnych przez orlika krzykliwego obserwowane były już nawet 15 lat temu należy uznać, że ukształtowanie terenu oraz struktura gruntów sprzyjają jego występowaniu w tym obszarze. Eliminowanie nawet na pozór niewielkich powierzchni może wywołać niekorzystne wewnątrzgatunkowe interakcje, wynikające z poszukiwania przez ptaki alternatywnych siedlisk. Dodatkowo, realnym zagrożeniem jest rozproszona zabudowa oraz postępujący proces urbanizacji terenów wiejskich i w związku z tym fragmentacja siedlisk.

W odniesieniu do stref orlika krzykliwego w uzupełnieniu wskazano, że „Strefy ochronne ptaków drapieżnych mają na celu zapewnienie spokoju ptakom w okresie lęgów – oddziaływanie na etapie funkcjonowania przedsięwzięcia będzie neutralne.”. Rzeczywiście strefy ochrony ptaków szponiastych mają na celu m.in. ochronę miejsc rozrodu zagrożonych gatunków ptaków. Inwestycja nie będzie bezpośrednio ingerowała w stanowiska lęgowe ptaków szponiastych. Jednak, raport nie dowiódł, że zajęcie tak wielu hektarów i przekształcenie ich w tereny przemysłowe nie przyczynią się do porzucenia dotychczasowych stanowisk lęgowych, co mogłoby być konsekwencją realizacji inwestycji. Ponadto w skład rewirów żerowiskowych orlika krzykliwego wchodzi różnorodna siedliska, w tym łąki czy pola uprawne w sąsiedztwie gniazda. Położenie terenu inwestycji względem stanowisk lęgowych orlika krzykliwego oraz charakterystyka tego terenu świadczą o tym, że z powodzeniem obszar ten może być częścią rewiru żerowiskowego lokalnych populacji orlika. Występowanie dogodnych i łatwo dostępnych obszarów żerowiskowych ma duże znaczenie dla sukcesu lęgowego ptaków.

Ponadto zwracam uwagę, że w uzupełnieniu, w odniesieniu do gatunków obserwowanych na przelotach, tj. żuraw, orlik, bielik, bocian, wskazano, że „Gatunki te, obserwowane jedynie podczas przelotów, nie są zależne od pastwisk, gruntów ornych czy zbiorowisk leśnych jako miejsc lęgowych ani jako kluczowych siedlisk pokarmowych. Szczegółowa analiza oddziaływania została przedstawiona w innych częściach odpowiedzi. Na obszarze planowanej inwestycji stwierdzono żerowanie 16 sztuk żurawia. Po zabudowie panelami znajdzie on miejsce do żerowania na sąsiednich terenach.” oraz „Na obszarze planowanej inwestycji stwierdzono żerowanie 16 sztuk

żurawia. Po zabudowie panelami znajdzie on miejsce do żerowania na sąsiednich terenach. Nie zaobserwowano koncentracji setek osobników gęsi i żurawia. Powyższe gatunki są związane z krajobrazem otwartym, który stanowi m.in. ich obszar żerowiskowy oraz miejsce odpoczynku. Zgodnie z danymi będącymi w posiadaniu tutejszego organu na zachód od terenu inwestycji, na polach położonych na północ od miejscowości Wyszembork, w odległości ok. 1,2 km od terenu inwestycji, w marcu 2015 r. były stwierdzone zbiorowiska gęsi zbożowej w liczbie 850 szt., gęsi białoczelnej 700 szt., żuraw 120 sztuk. Natomiast w okolicy jeziora Salęt Mały, w odległości ok. 2 km od terenu inwestycji zostały odnotowane zlotowiska żurawi w liczbie 267 sztuk we wrześniu 2013 r. Biorąc pod uwagę, że na jednej z analizowanych działek były zaobserwowane żerujące żurawie, tereny otwarte znajdujące się nie tylko w bliskiej odległości od jezior ale również tereny wysunięte dalej, jak w przypadku analizowanych działek, stanowią dogodnie siedliska dla ptaków migrujących. Nie dowiedziono dostatecznie, że przekształcenie 167 ha terenów otwartych nie przyczyni się do utraty części żerowisk dla tych gatunków, jak również nie spowoduje porzucenia dotychczas zajmowanych rewirów. Grunty działek przeznaczonych do realizacji inwestycji przestaną pełnić funkcję żerowisk dla zgrupowań gęsi, żurawi czy też ptaków drapieżnych objętych ochroną strefową, wykorzystujących dotychczas te tereny. Nie wykazano na podstawie badań głównych żerowisk ptaków drapieżnych ani koncentracji ptaków migrujących. Wskazano, że przeloty podczas migracji wiosennych i jesiennych odbywały się w zdecydowanej większości na północ od inwentaryzowanego terenu. Nie udokumentowano konkretnych obszarów koncentracji ptaków migrujących. Jednak z ww. danych z lat ubiegłych wynika, że od wielu lat obszary te wykorzystywane są przez awifaunę podczas migracji. Niemniej jednak należy uwzględnić zmienność sezonową, która będzie skutkowała różnym stopniem wykorzystania gruntów przez różne ugrupowania ptaków w poszczególnych sezonach. Zatem nie można jednoznacznie wykluczyć, że tereny otwarte działek inwestycyjnych oraz działki sąsiednie nie stanowią ważnych miejsc koncentracji ptaków, czy też miejsc ich odpoczynku lub żerowania czy żerowania ptaków drapieżnych. Poza tym dane zebrane na przestrzeni tylu lat wskazują na cennosc tereny otwarte, jak również kompleksów leśnych na przestrzeni lat znajdujących się dookoła terenu inwestycji. Tereny otwarte wykorzystywane są przez zgrupowania ptaków migrujących, jak również obszary łowieckie w okresie lęgowym. Natomiast w lasach znajdują się stanowiska lęgowe ptaków szponiastych, które już od kilkunastu lat nie opuszczają tych terenów, nadal są z nimi związane. Przeprowadzone badania nie wykazały by analizowane działki inwestycyjne stanowiły m.in. główne rewiry żerowiskowe ptaków szponiastych, jednak niewątpliwie należy przyjąć, że są to tereny wchodzące w skład rewirów żerowiskowych ptaków. Przeprowadzona ocena nie dowiodła dostatecznie, że analizowana inwestycja nie będzie miała znacząco negatywnego oddziaływania na ugrupowania ptaków migrujących czy ptaki szponiaste. Zajęcie tak znacznych powierzchni gruntów rolnych i przekształcenie ich w tereny przemysłowe może przyczynić się do wyparcia niektórych gatunków z tego obszaru, w tym orlika krzykliwego. Przeprowadzona analiza nie wykazała, czy przekształcenie gruntów nie spowoduje porzucenia dotychczas zajmowanych stanowisk lęgowych przez ptaki szponiaste.

Badania ornitologiczne zostały wykonane w 5 terminach, dwie kontrole w okresie migracji wiosennej: 13 marca 2023 r., godz. 07:00-10:00, 30 marca 2023 r., godz. 06:30-10:30, dwie kontrole wskazane w okresie lęgowym: 17 kwietnia 2023 r., godz. 05:30-09:30, 22 maja 2023 r., godz. 05:00-08:30, jedna kontrola w okresie migracji jesiennej 6 października 2022, godz. 07:00-09:00.

W inwentaryzacji przyrodniczej, Tabela 4 *Wykaz gatunków ptaków stwierdzonych na terenie obiektu* wskazano 4 osobniki orlika krzykliwego, wskazując je jako gatunki żerujące. Biorąc pod uwagę, że odbyły się tylko dwie kontrole terenowe w okresie lęgowym ptaków, jak również były prowadzone w godzinach porannych, czyli poza największą aktywnością tych ptaków, można przypuszczać że teren ten w szczycie ich największej aktywności jest intensywniej wykorzystywany. Zwłaszcza, że zgodnie z literaturą orlik krzykliwy zimuje w Afryce skąd przylatuje do Polski na okres lęgowy zazwyczaj w kwietniu. Zgodnie z opracowaniem Krajowego Programu Ochrony orlika krzykliwego z 2014 opracowanego przez Komitet Ochrony Orłów średnia wieloletnia dla Polski północno-wschodniej to 16 kwietnia. Pierwsza kontrola odbyła się 17 kwietnia i nie obejmowała godzin okołopołudniowych. Zgodnie z ww. poradnikiem metodycznym kontrole wiosenne orlika powinny być wykonywane w godzinach 9.00–14.00, najlepiej w godzinach przedpołudniowych, a kontrolę letnią podczas szczytowej aktywności ptaków, czyli w godzinach 8.00–12.00 lub 14.00–16.00 (Komitet Ochrony Orłów 2005).

Biorąc pod uwagę dane zebrane w terenie na potrzeby sporządzenia raportu o os jak i dane z lat wcześniejszych pochodzących z Ornito.pl należy uznać, że analizowany teren wraz z terenami sąsiednimi stanowią dla orlika dogodne siedliska do żerowania, zakładania gniazd i odpoczynku.

Utrzymanie gatunku w tym obszarze na przestrzeni tylu lat jedynie podkreśla znaczenie tych terenów dla lokalnych populacji. Raport nie dowiódł dostatecznie, że bliskie sąsiedztwo inwestycji ze stanowiskami lęgowymi orlika krzykliwego, jak również uszczuplenie ok. 167 ha nie będzie miało znacząco negatywnego wpływu na ten gatunek i lokalne populacje.

W związku z tym, że inwestycja znajduje się w obszarze rewiru orlika, a badania nie były ukierunkowane na jego obserwacje, nie można jednoznacznie wykluczyć negatywnego oddziaływania na lokalne populacje ptaków szponiastych. Zdaniem tutejszego organu przedstawione terminy badań nie są dogodnie do zbadania dokładnego składu gatunkowego awifauny ani nie stanowią szczytu aktywności ptaków. Liczba kontroli, terminy badań w okresie lęgowym, jak również godziny i czas kontroli tak dużego obszaru wydają się nie być wystarczające do dokładnego zbadania składu gatunkowego awifauny terenu, jak również określenia obszarów żerowiskowych ptaków szponiastych, głównie orlika krzykliwego. Wobec tego, zebrane dane nie przedstawiają w pełni jak analizowany teren oraz tereny sąsiednie są wykorzystywane przez poszczególne ugrupowania ptaków krajobrazu otwartego, w tym ptaki szponiaste, tym samym nie przedstawiają pełnych wartości przyrodniczych tego obszaru. Nie można zatem na ich podstawie przyjąć, że inwestycja nie będzie negatywnie wpływać na środowisko przyrodnicze.

Krajobraz rolniczy w Polsce ulega ciągłym zmianom. W ostatnich dziesięcioleciach obserwuje się zanik miedz śródpolnych czy remiz ptasich, jak również zmiany wynikające z melioracji terenowych czy przekształcenia terenu w wyniku rozproszonej zabudowy. Krajobrazów typowo rolniczych, które obfitowały w różnorodne siedliska jest coraz mniej. Wobec tego ochrona tych, które jeszcze pozostały i są wykorzystywane przez różnorodne gatunki ptaków wydaje się być w pełni uzasadniona. Część gatunków krajobrazu rolniczego potrafi się dopasować do zmieniających się warunków terenowych, jednak są gatunki które utracą swoje siedliska i będą zmuszone opuścić te tereny w poszukiwaniu dogodnych miejsc występowania. Kierując się zasadą ostrożności zawsze wtedy kiedy nie można wiarygodnie uzasadnić, że oddziaływanie jest nieznaczące, to należy przyjąć, że może ono być znaczące.

Lokalizacja inwestycji w terenie mogącym potencjalnie być wykorzystywanym przez grupę ptaków szponiastych, ptaków w okresie wędrówek i wyłączenie aż ok. 167 ha, skutkować będzie uszczupleniem terenów żerowiskowych lokalnych populacji, zmniejszeniem dostępności miejsc odpoczynku i żerowania w okresie sezonowych wędrówek ptaków. W związku z tym mając na uwadze zagrożenia dla występowania lokalnych populacji przede wszystkim ptaków, jakimi są m.in. utrata miejsc żerowania poprzez zabudowę oraz uwzględniając preferencje siedliskowe gatunków, istnieje ryzyko, że zabudowa, a nawet niewielka zmiana w sposobie użytkowania terenu mogą doprowadzić do porzucenia terytorium przez niektóre gatunki ptaków, w tym ptaki objęte ochroną strefową oraz migrujące. W przypadku ptaków drapieżnych, będących gatunkami gniazdującymi w lasach, a żerującymi przede wszystkim na terenach otwartych, przedmiotowy teren może stanowić ich żerowisko oraz znajdować się w obszarze zasadniczej aktywności tych gatunków w okresie lęgowym. Natomiast w przypadku ptaków w trakcie sezonowych wędrówek zmiany w sposobie zagospodarowania tak znacznym obszarem mogą przyczynić się do utraty dogodnych miejsc żerowania i odpoczynku.

Z przedstawionych informacji na temat występowaniu gatunków, uwarunkowań siedliskowych, wielkości inwestycji, obszaru, który ulegnie przekształceniu, biorąc pod uwagę zasadę przezorności uznano, że istnieje ryzyko negatywnego oddziaływania inwestycji na zachowanie lęgów, żerowanie gatunków ptaków krajobrazu rolniczego. Wobec czego jej realizacja nie jest możliwa na przedmiotowym terenie.

W toku rozpatrywania sprawy, tutejszy organ zobowiązany jest do przestrzegania zasady przezorności wskazanej w art. 191 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54), która nakazuje podjęcie działań zapobiegawczych zawsze wówczas, gdy nie jest dowiedziony brak negatywnych oddziaływań na środowisko.

W określeniu „przezorność” mieści się większy stopień zapobiegliwości potencjalnym zagrożeniom dla środowiska niż przewidziany dla zasady prewencji, również z uwagi na ochronę zdrowia i życia ludzi przed działalnością, której negatywne oddziaływanie na środowisko nie jest jeszcze w pełni rozpoznane. Wskazać należy, że istotnym elementem zasady przezorności jest stan niepewności, który powstaje w związku z prawdopodobieństwem wystąpienia negatywnego oddziaływania na środowisko.

Cecha niepewności dotyczy prawdopodobieństwa związku przyczynowego oraz rozmiarów samego zagrożenia wystąpienia negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym na zdrowie

i życie ludzi. Treść tej zasady określają dwa pojęcia – „ryzyko” i „niepewność wystąpienia negatywnego oddziaływania na środowisko, które nie jest jeszcze w pełni rozpoznane”. Obowiązek stosowania analizowanej zasady powstaje zawsze, kiedy organ nie ma pewności w kwestii nawet potencjalnego wystąpienia negatywnego oddziaływania na środowisko, które nie musi być stwierdzone. Również potencjalne ryzyko wystąpienia negatywnego oddziaływania na środowisko, które nie zostało jeszcze rozpoznane, może być przesłanką zastosowania instrumentów prawnych zgodnych z zasadą przezorności, uregulowaną w art. 6 ust. 2, zapobieganie wszelkim potencjalnym niebezpieczeństwom środowiskowym poniżej takiego poziomu zagrożenia dla środowiska, od którego można się liczyć z prawdopodobieństwem wystąpienia szkody, a którego można uniknąć, wykorzystując osiągnięcia techniki przy zachowaniu zasady proporcjonalności (postanowienie NSA z dnia 7 marca 2023 r., sygn. akt III OZ 78/23, wyrok NSA z dnia 23 maja 2017 r., sygn. akt II OSK 2391/15, wyrok NSA z dnia 4 października 2022 r., sygn. akt: II OSK 3050/19, wyrok NSA z dnia 23 stycznia 2020 r. sygn. akt II OSK 559/18).

W ocenie tutejszego organu realizacja przedmiotowej inwestycji prowadzić może do bezpośredniego uszczuplenia siedlisk oraz żerowisk ptaków krajobrazu rolniczego, w tym ptaków szponiastych, ptaków migrujących, fragmentacji tych miejsc, a także zmiany sposobu wykorzystania przestrzeni przez zwierzęta. Ponadto prowadzić będzie do zniszczenia siedlisk gatunków zwierząt objętych ochroną gatunkową. Nie bez znaczenia jest również inicjowanie i stymulowanie zabudowy w miejscach dotąd niezainwestowanych, w pobliżu stanowisk lęgowych ptaków objętych ochroną strefową, dla których dostępność terenów otwartych ma kluczowe znaczenie oraz ptaków migrujących, co w konsekwencji prowadzić będzie do wyłączenia z arealów żerowiskowych ptaków ponad 167 ha. W związku z powyższym zasadnym jest niedopuszczenie zabudowy w tym miejscu.

Mając powyższe na uwadze postanowiono jak w sentencji.

POUCZENIE

W świetle art. 77 ust. 7 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, na niniejsze postanowienie nie przysługuje zażalenie. Zgodnie z art. 142 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego postanowienie, na które nie służy zażalenie, strona może zaskarżyć tylko w odwołaniu od decyzji.

Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska w Olsztynie
Agata Moździerz
/podpis elektroniczny/

Otrzymują:

1. Wójt Gminy Mrągowo – z prośbą o poinformowanie stron postępowania (doręczenie elektroniczne poprzez platformę ePUAP)
2. Energia Małe Boże 1 Sp. z o.o., ul. Górna 5, 10-040 Olsztyn
3. aa